

T. B. M. M. (S. Sayısı : 69)

Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (OTOYOL) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/435)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

28.4.1988

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101-2151/02645

(TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 20.4.1988 tarihinde kararlaştırılan «Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Karayolları Genel Müdürlüğünün 1950 - 1970 yılları arasında «Tekerlek Dönsün» sloganı ile başlattığı yol yapım faaliyetleri, ilk yıllardan itibaren başarılı olmuş ve mevcut karayolu ağı 60.000 Km.'ye ulaşmıştır.

Ülkemizin hızla kalkınması sosyal ve ekonomik ihtiyaçların artması ve buna bağlı olarak 1970'lerden itibaren yerli otomotiv sanayiinin kurulması trafiğe kayıtlı araç sayısında önemli artışlar meydana getirmiştir. 1975'lerden sonra taşıma araçlarının büyümesi ve dingil şirketlerinin çoğalması ile yük ve yolcu taşımacılığında karayolları payının büyümesi karşısında karayollarının fizikî ve geometrik standartları yetersiz kalmıştır. Bu sebeple, karayolları üst yapısının takviyesinin yanı sıra, yüksek standartlı yolların yapımına başlanmıştır. Normal yollarımızda gerek yolun her yerinden yola girme imkânı bulunması ve gerekse herhangi bir tahdit olmaması ve yol boyunca meydana gelen hızlı yapılaşma, yol kapasitesini olumsuz yönde etkilemiştir.

Yol için yapılan yatırımların en verimli şekilde kullanılması ve kapasiteden tam faydalanılması bakımından trafik ve yol boyundaki yapılaşmanın yola etkisinin asgariye

indirilmesi lüzumu hâsıl olmuştur. Yola giriş - çıkışları tahdit eden yolların yapımına imkân veren 1593 sayılı Erişme Kontrollü Karayolları Kanunu 1972 yılında çıkarılmıştır. Yollarımızın üzerindeki trafiğin ağır vasıta oranının çok yüksek olması da dikkate alındığında, yıllık ortalama günlük trafiği 5 000 m. üzerine çıkan yolların, otoyol olarak inşa edilmesi zaruri hale gelmiştir. 1990 yılına kadar bu sayıda trafiği taşıyacak yollarımızın uzunluğunun 2 500 km.'ye yaklaşacağı hesaplanmaktadır.

Gerekli finansman kaynakları bulunup otoyolların yapımı süratlendirilmediği takdirde, önümüzdeki yıllarda yol ağımızdaki sıkışmaların, memleket ekonomisini menfi şekilde etkileyeceği muhakkaktır.

Otoyolların kilometre maliyeti yaklaşık 2 ila 5 milyar TL., hatta tünel ve viyadüklerin kesif olduğu bazı kesimlerde 10 - 12 milyar TL.'ye kadar çıkmaktadır. Bu kadar büyük meblağların bütçe kaynaklarından ayrılıp, otoyollar yapımına tahsis edilmesi, Karayolları Genel Müdürlüğünün Devlet ve il yolları hizmetlerini büyük ölçüde aksatabilecektir. Bu sebeptendir ki, gelişmiş bölgelerimizdeki yeni yol ihtiyacının otoyollarla karşılanması ve bu yolların işletilmesinden elde edilecek gelirlerle oluşturulan kaynağın yeni otoyollar yapımının finansmanında kullanılması düşünülmüştür. Otoyol yapılan güzergâhlarda, ücretsiz bir yolun da kamu hizmetine açık tutulması esas alınmaktadır.

Son yıllarda otoyol konusunda dış kaynaklardan kredi temin edilerek başlatılmış bulunan otoyol yapım hamlesi dahi, ileriki yıllardaki yol ihtiyacını karşılamakta yeterli olmayacaktır. Bu sebepten dolayı yeni ve ilave kaynakların seferber edilmesine ihtiyaç vardır. Bu Tasarı, kamu sektörü dışındaki yerli ve yabancı finansman imkânlarının karayolları yatırımlarına yönlendirilmesini hedef almakta ve bu suretle ülkemiz kalkınması için zarurî olan yol ağının bir an önce gerçekleştirilmesini öngörmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Maliyeti çok yüksek olan otoyolların yapımı, bakımı ve işletilmesi işinin sınırlı bütçe imkânları ile mümkün olmaması sebebiyle, gerek yeni iç ve dış kaynak yaratılması, gerekse yeni teknolojinin ülkemize gelmesini sağlamak amacı ile yerli ve yabancı sermaye şirketlerinin; otoyolları ve üzerindeki bütün tesislerin yapımı, bakımı ve işletilmesi ile görevlendirilmesi öngörülmektedir.

Madde 2. — Bu madde ile, tasarının; görevli şirkete bütün tesisleriyle otoyollarının veya diğer otoyollardaki yolculukla ilgili tesislerin yapımı, bakımı ve işletilmesi görevinin verilmesi işi ile; azamî görev süresi, sözleşme geçiş ücreti tarifesi ve görevin sona ermesi ile ilgili usul ve esasları kapsadığı belirtilmektedir.

Madde 3. — Bu madde ile, tasarıda geçen bazı terimler açıklığa kavuşturulmaktadır.

Madde 4. — Bu madde ile; yatırım maliyeti çok yüksek olan otoyolların ülkenin kalkınması ile yakından ilgili olması sebebiyle, bütün tesisleri ile birlikte belirli güzergâhtaki otoyolunun yapımı, bakımı ve işletilmesi işlerinin özel hukuk hükümlerine tabi yerli ve yabancı sermaye şirketlerine yaptırılmasına; Devlet Planlama Teşkilatının görüşü ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilebilmesi imkânı getirilmektedir.

Genel Müdürlükçe yapılmış veya yapılmakta olan otoyollar üzerindeki yol ve yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı ve işletilmesi işinin Genel Müdürlük dışındaki sermaye şirketlerine yaptırılması, hizmetin daha iyi yürütülmesi ve bütçe imkânlarının da zorlanmaması bakımından yararlı bulunmaktadır.

Ayrıca, bu maddede öngörülen görev verilmesine dair hususlar ile sözleşme şartları ve görevli şirketin belirlenmesine ilişkin diğer konuların, yönetmelikle düzenleneceği açıklanmaktadır.

Madde 5. — Bu maddede, verilecek görevin niteliği ve kapsamı belirlenmektedir.

Diğer taraftan, görev sözleşmelerinin azami 49 yıl olacağı öngörülen ve bu sürenin; bütün tesislerin yapım, bakım ve işletilmesini kapsayacağı hükme bağlanan maddede, tesislerin zamanında yapılabilmesi için görevli şirkete taahhüdü altındaki işleri Genel Müdürlüğün muvafakatı ile başka şahıs veya şirketler eliyle de yaptırılmasına imkân sağlamak ve bu halde dahi görevli şirketin Genel Müdürlüğe karşı yükümlülüklerinin devam edeceği esas benimsenmektedir.

Madde 6. — Bu madde ile, belirlenmiş olan süre sonunda otoyol ve bununla ilgili bakım, işletme tesisleri ile yolculukla ilgili hizmet tesislerinin bütün müşterilati ile birlikte borç ve taahhütlerden arı ve kullanılabilir durumda Genel Müdürlüğe bedelsiz ve kendiliğinden geçmesi amaçlanmaktadır. Esasen 9 uncu maddede de, otoyol ve üzerindeki tesislerin Genel Müdürlüğe ait olacağı hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Ayrıca, görevli şirketin acze düşmesi veya sözleşme şartlarını yerine getirmemesi durumunda, sözleşmenin feshedileceği ve buna ilişkin hükümlere sözleşmede yer verileceği öngörülmektedir.

Madde 7. — Bu madde ile, otoyol geçiş ücretleri tarifesinin hangi usule ve şekle uyularak ve hangi kriter ve esaslar dikkate alınarak belirleneceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 8. — Bu madde ile, otoyol ve tesisler ile ilgili kamulaştırma işlemlerinin, bedeli görev sözleşmesi hükümlerine göre kısmen veya tamamen görevli şirket tarafından karşılanmak kaydıyla, Genel Müdürlükçe ve Genel Müdürlük adına yapılacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 9. — Bu madde ile, kamulaştırılmış arsa veya arazi ile üzerinde yapılacak otoyol ve bununla ilgili her türlü tesisin mülkiyetinin Genel Müdürlüğe ait ve Devlet malı hükmünde olduğu hükme bağlanmakta; ayrıca, otoyol ve tesislerin gerek yapımı sırasında gerekse işletme süresinde doğabilecek her türlü hukukî, cezaî ve malî sorumluluğun görevli şirkete ait olacağı esas benimsenmektedir.

Madde 10. — Bu madde ile, görevin kısmen veya tamamen bir başka şirkete devrine imkân sağlanmakta; söz konusu devir işleminin, görevin verilmesiyle ilgili usul ve esaslara tabi olacağı açıklanmaktadır.

Madde 11. — Bu madde ile, tasarının uygulanması ile ilgili hususların, Bakanlıkça hazırlanıp Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmelikte düzenleneceği hükmü getirilmektedir.

Madde 12. — Yürürlük maddesidir.

Madde 13. — Yürütme maddesidir.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma

ve Turizm Komisyonu

Esas No. : 1/435

Karar No. : 7

10.5.1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz, Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkındaki Kanun Tasarısını Bayındırlık ve İskân Bakanı Sayın Safa Giray'ın hazır bulunduğu 10.5.1988 tarihli toplantısında görüşüp incelemiştir.

Otoyolların kilometre maliyetinin çok yüksek olması, hatta tünel ve viyadüklerin kesif olduğu bazı kesimlerde bu maliyetin daha da yükselmesi, büyük meblağların bütçe kaynaklarından ayrılıp, otoyollar yapımına tahsis edilmesi, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Devlet ve il yolları hizmetlerini büyük ölçüde aksatabilmektedir. Bu nedenle tasarı, kamu sektörü dışındaki finansman imkânlarının karayolları yatırımlarına yönlendirilmesini hedef almakta ve bu suretle ülkemiz kalkınması için zarurî olan yol ağının bir an önce gerçekleştirilmesini öngörmektedir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelerine geçilmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi, Komisyon Başkanlığına verilen önerge doğrultusunda kabul edilmiş, bu maddedeki «yerli ve yabancı» ibareleri çıkarılmıştır.

Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesinin (h) bendi, 1 inci madde paralelinde, verilen önerge doğrultusunda düzenlenmiş ve «yerli ve yabancı» ifadesi (h) bendinden çıkarılmış madde bu haliyle Komisyonumuzca benimsenmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesinin (a) bendi, bürokrasiyi asgariye indirmek ve bazı bürokratik engelleri azaltmak amacıyla verilen değişiklik önergesi dikkate alınarak incelenmiş ve madde Komisyonumuzca verilen değişiklik önergesi paralelinde kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, 5 inci madde üzerindeki çalışmalarında, maddenin birinci fıkrasını değiştiren önergeyi dikkate almış ve birinci fıkrada «işletilmesini de» kelimesindeki «de» ibaresini madde metninden çıkararak 5 inci maddeyi kabul etmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının Tarife Belirleme Esasları başlıklı 7 nci maddesi verilen değişiklik önergesi de dikkate alınarak görüşülüp incelenmiştir. Bürokrasiyi azaltmak amacı ve tarihenin tespitinde bazı kıstasların dikkate alınmasını öngören değişiklik önergesi kabul edilmiş ve madde Komisyonumuzca verilen önerge doğrultusunda benimsenmiştir.

Tasarının 8, 9, 10, 11, 12 ve 13 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun tasarısı havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Işıl Saygın
İzmir

Kâtip
Avni Akkan
Trabzon

Üye
Cezmi Erat
Ağrı

Üye
Mehmet Yüzügüler
Aydın

Üye
İbrahim Özel
Burdur

Üye
Ayhan Uysal
Çanakkale

Üye
Abdülbaki Albayrak
İstanbul

Üye
Fuat Kulcı
İzmir

Üye
Musa Gökbek
Muğla
Muhallifim.

Başkanvekili
Hayrettin Elmas
İstanbul

Üye
Abdullah Sedat Doğan
Adana
Muhallifim.

Üye
Eşref Erdem
Ankara
Muhallifim.

Üye
Haydar Baylaz
Bingöl

Üye
Hüsamettin Öruč
Bursa

Üye
Mustafa Yılmaz
Gaziantep
Muhallifim.

Üye
Mustafa Hilmi Özen
İstanbul

Üye
Ahmet Uncu
Kahramanmaraş

Üye
Süleyman Şükrü Zeybek
Muğla

Üye
Kaya Opan
Sivas

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

25.5.1988

Esas No. : 1/435

Karar No. : 24

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi gereğince «Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu»nda görüşüldükten sonra Komisyonumuza havale edilen «Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı»; Komisyonumuzun 24 Mayıs 1988 tarihinde yaptığı 35 inci birleşimde, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşüldü.

Komisyonumuzda; ülkelerin, ekonomik ve sosyal yönden gelişmesinde karayollarının önemine değinilerek, hızlı bir kalkınma sürecine giren memleketimizde de karayolu taşımacılığının öneminin daha belirgin bir duruma geldiği, alt yapılara gereken önemin verilmemesi halinde ekonominin menfi yönde etkileneceğine işaret edilmiş, ayrıca, mevcut yolların artan karayolu trafiği nedeniyle yetersiz kaldığı hususuna değinilerek, süratle giriş çıkışları kontrollü ve yüksek kapasiteli yeni yolların hizmete açılmasının zorunlu hale geldiği belirtilmiştir. Bütçeden karayolları için ayrılan ödenek ile dışarıdan temin olunan ilave kaynaklarla memleket ekonomisine büyük katkıda bulunacak yeni otoyollar inşa edilmesine rağmen, memleketimizin sosyal ve ekonomik alanda kaydettiği kalkınma hızı karşısında bütün bunların ileride yetersiz kalabileceğine işaret edilmiş, Devlet bütçesine yük getirmeden, memleketimiz için gerekli olan yeni otoyolların yapımında «yap, işlet, devret» ilkesini benimseyen tasarı, Komisyonumuzca da olumlu bulunarak görüşmelere «Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu» metni esas alınarak maddelere geçilmesi kararlaştırılmıştır.

«Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu» metninin 1 ve 2 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

3 üncü Maddenin (h) bendi, görevli şirketin Türkiye'de kurulmuş olması esasını öngörecektir şekilde değiştirilmiştir.

4 üncü maddenin (a) ve (b) fıkraları, görevlendirme ve yaptırma şeklinde sadeleştirilmiş ve ayrıntılarla ilgili usul ve esasların yönetmelikte belirlenmesi uygun görülerek madde bu doğrultuda yeniden düzenlenmiş, ayrıca 5 inci maddenin başlığı mükerrerliği önlemek amacıyla metinden çıkarılmış, madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

7 nci maddenin ikinci fıkrasında yer alan «optimize edecek» ibaresi «makul seviyede tutacak» şeklinde değiştirilmiştir.

8 inci maddenin ikinci cümlesi kamulaştırma bedellerinin ödenmesinde ortaya çıkabilecek ihtilafları önlemek amacıyla değiştirilmiştir.

9, 10 ve 11 inci maddeler ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 12 ve 13 üncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kemal Akkaya
Samsun
Sözcü
İsmail Şengün
Denizli
Mehmet Ali Bilici
Adana
Nihat Türker
Afyon

Hazım Kutay
Ankara

Fenni İslimyeli
Balıkesir
Ünal Akkaya
Çorum
Togay Gemalmaz
Erzurum
Erol Zeytinoglu
Eskişehir

Abdullah Aykon Doğan
Isparta
Muhalefet Şerhim Eklidir
Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul
Muhalefet Şerhim Eklidir.
N. Kemal Zeybek
İstanbul

Birgen Keleş
İzmir
Muhalefet Şerhim Eklidir

Başkanvekili
İlhan Aşkın
Bursa
Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya
Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman
Onural Şeref Bozkurt
Ankara
İmzada bulunamadı
İbrahim Demir
Antalya
İmzada bulunamadı
Mehmet Seven
Bilecik
Muzaffer Arıcı
Denizli
Mehmet Kahraman
Erzurum
Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Muhalefet Şerhim Eklidir.
Mehmet Moğultay
İstanbul
Muhalefet Şerhim Eklidir.
Ali Topuz
İstanbul
İmzada bulunamadı
M. Cevdet Selvi
Eskişehir
İmzada bulunamadı
S. Halil Özsoy
Kayseri

Şevki Gögüşger
Kırşehir

Saffet Sert
Konya

Cemal Seymen
Nevşehir
Muhalefet Şerhîm Eklîlidir

Şakir Şeken
Sivas

Onur Kumbaracıbaşı
Kocaeli
Muhalefet Şerhîm Eklîlidir

Sümer Oral
Manisa
Muhalefet Şerhîm Eklîlidir

Mahmut Öztürk
Niğde
İmzada bulunamadı

Enis Tütüncü
Tekirdağ
Muhalefet Şerhîm Eklîlidir

Tevfik Ertüzün
Zonguldak
Muhalefet Şerhîm Eklîlidir

MUHALEFET ŞERHİ

Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun Tasarısına;

1. Tasarının Komisyonumuzca görüşülmesi sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 28 inci maddesi açıkça ihlal edilmiştir. Görüşmeler sırasında salonda İçtüzüğü'nün öngördüğü üye tamsayısının üçte biri olan 14 komisyon üyesi bulunması gerekirken 11 üye bulunuyordu. Başkanlık divanına yaptığımız uyarı göz önüne alınmayarak oylamaya geçilmiştir. Bu nedenle söz konusu yasa tasarısı geçersizdir.

2. Söz konusu tasarı 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa ters düşen hükümleri taşımaktadır. Bu durum ise belli çevreleri kayırma dolayısıyla kamu çıkarlarının ikinci plana itecek koşulları yaratabilme tehlikesine açık kapı bırakmaktadır.

3. Anayasamızın amir hükümleri devlet hizmetlerinin tüm vatandaşlara eşit ve ayrıcalıksız getirilmesine amirdir. Karayollarından yararlanmayı belli bir ücrete bağlanması ise Anayasamıza aykırı düşmektedir.

Yukarıdaki nedenlerde tasarıya karşı olduğumuzu arz ederiz.

Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Mehmet Moğultay
İstanbul

Cemal Seymen
Nevşehir

Birgen Keleş
İzmir

Onur Kumbaracıbaşı
Kocaeli

Enis Tütüncü
Tekirdağ

Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Otoyol inşaaı, bakımı ve işletilmesinin, yap - işlet modeli içinde, özel hukuk hükümlerine tabi şirketlere yaptırılmasını öngören bu Tasarının amacına karşı olmakla beraber; sözkonusu işlerin, özel hukuk hükümlerine tabi şirketlere yaptırılmasının hukukî ve teknik esasları ile özellikle ihale yöntem ve şartları tasarıda yeterli açıklıkla ortaya konulmamıştır. Bu esasların, yönetmelikle değil kanunla düzenlenmesi fevkalade önemlidir. Özellikle, otoyolu gibi maddî boyutları çok büyük olan bu tür işlerin ihale esasları objektif kriterlere bağlanmalıdır.

Bu nedenlerle, Kanun Tasarısına karşıyız.

Sümer Oral
Manisa

A. Aykon Doğan
Isparta

Tevfik Ertüzün
Zonguldak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, özel hukuk hükümlerine tabi ve sermaye şirketi statüsüne sahip yerli ve yabancı sermaye şirketlerinin; otoyollarının ve üzerindeki bütün tesislerin yapımı, bakımı, işletilmesi ile görevlendirilmesine ve süresi sonunda yol ve tesislerin Karayolları Genel Müdürlüğüne devrine ait esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, 1 inci maddede belirtilen şirketlere, bütün tesisleri ile otoyolun veya diğer otoyollardaki yolculukla ilgili tesislerin yapımı, bakımı ve işletilmesi görevinin verilmesi; sözleşme, süre, geçiş ücreti tarifesi ve görevin sona ermesi ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen deyimlerden;

- a) Bakan; Bayındırlık ve İskân Bakanını,
  - b) Bakanlık; Bayındırlık ve İskân Bakanlığını,
  - c) Genel Müdürlük; Karayolları Genel Müdürlüğünü,
  - d) Otoyol; üzerinde erişme kontrolünün uygulandığı karayolunu,
  - e) Bakım - İşletme Tesisi; bakım ve işletme gibi yolla ilgili yapı ve tesisleri,
  - f) Yolculukla ilgili hizmet tesisleri; otel, motel, lokanta, akaryakıt istasyonu, tamirhane gibi yolculukla ilgili tesisleri,
  - g) Görev yeri; tespit edilen belirli güzergâhtaki, bütün tesisleriyle birlikte otoyolun bulunduğu yeri,
  - h) Görevli şirket; bu Kanun hükümleri uyarınca görev verilen yerli ve yabancı sermaye şirketlerini,
- İfade eder.

**BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA
VE TURİZM KOMİSYONUNUN KA-
BUL ETTİĞİ METİN**

**Karayolları Genel Müdürlüğü Dışında-
ki Kuruluşların Erişme Kontrollü Kara-
yolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşle-
tilmesi İle Görevlendirilmesi Hakkında
Kanun Tasarısı**

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, özel hukuk hükümlerine tabi ve sermaye şirketi statüsüne sahip sermaye şirketlerinin; otoyollarının ve üzerindeki bütün tesislerin yapımı, bakımı, işletilmesi ile görevlendirilmesine ve süresi sonunda yol ve tesislerin Karayolları Genel Müdürlüğüne devrine ait esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3₂. — Bu Kanunda geçen deyimlerden;

- a) Bakan; Bayındırlık ve İskân Bakanını,
- b) Bakanlık; Bayındırlık ve İskân Bakanlığını,
- c) Genel Müdürlük; Karayolları Genel Müdürlüğünü,
- d) Otoyol; üzerinde erişme kontrolünün uygulandığı karayolunu,
- e) Bakım - İşletme Tesisi; bakım ve işletme gibi yolla ilgili yapı ve tesisleri,
- f) Yolculukla ilgili Hizmet Tesisleri; otel, motel, lokanta, akaryakıt is-

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki
Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayo-
lu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi
ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun
Tasarısı**

Amaç

MADDE 1. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen deyimlerden;

- a) Bakan; Bayındırlık ve İskân Bakanını,
- b) Bakanlık; Bayındırlık ve İskân Bakanlığını,
- c) Genel Müdürlük; Karayolları Genel Müdürlüğünü,
- d) Otoyol; üzerinde erişme kontrolünün uygulandığı karayolunu,
- e) Bakım - İşletme Tesisi; bakım ve işletme gibi yolla ilgili yapı ve tesisleri,
- f) Yolculukla ilgili hizmet tesisleri; otel, motel, lokanta, akaryakıt istasyonu, tamirhane gibi yolculukla ilgili tesisleri,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Görevin Verilmesi

MADDE 4. — a) Erişme kontrollü otoyolların yapımı, bakımı ve işletilmesi ile yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı, bakımı ve işletilmesinin yerli ve yabancı sermaye şirketlerine yaptırılmasına; Devlet Planlama Teşkilatının görüşü ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

b) Genel Müdürlükçe yapılmış veya yapılmakta olan otoyollar üzerindeki yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı ve işletilmesi, Genel Müdürlüğün teklifi ve Bakanlığın onayı ile tespit olunacak şartlar dahilinde ihale yolu ile isteklilerine verilir ve bu Kanun hükümlerine tabi tutulur.

(a) ve (b) bentlerinde öngörülen hususlar ile sözleşme şartları ve görevli şirketin belirlenmesine ilişkin diğer konularla ilgili usul ve esaslar yönetmeikle tespit edilir.

Verilecek Görev

MADDE 5. — Verilecek görev, bütün tesisleri ile otoyolun veya yolculukla ilgili hizmet tesislerinin, projelendirilerek veya projesine göre yapım, bakım ve işletilmesini de kapsar.

Sözleşmeler 49 yıla kadar süreli olarak düzenlenir. Bu süre, bütün tesislerin yapım, bakım ve işletmesini de kapsar.

Görevli şirket, görevlendirildiği işleri, Genel Müdürlüğün uygun göreceği şahıs veya kuruluşlar eliyle de yaptırabilir. Bu halde dahi görevli şirketin Genel Müdürlüğe karşı yükümlülükleri devam eder.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

tasyonu, tamirhane gibi yolculukla ilgili tesisleri,

g) Görev yeri; tespit edilen belirli güzergâhtaki, bütün tesisleriyle birlikte otoyolun bulunduğu yeri,

h) Görevli şirket; bu Kanun hükümleri uyarınca görev verilen sermaye şirketlerini,

İfade eder.

Görevin Verilmesi

MADDE 4. — a) Erişme Kontrolü Karayollarının (Otoyolların) yapımı, bakımı ve işletilmesi ile yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı, bakımı ve işletilmesinin sermaye şirketlerine yaptırılmasına; Genel Müdürlüğün teklifi üzerine Bakan onayı ile karar verilir.

b) Genel Müdürlükçe yapılmış veya yapılmakta olan otoyollar üzerindeki yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı ve işletilmesi, Genel Müdürlüğün teklifi ve Bakanlığın onayı ile tespit olunacak şartlar dahilinde ihale yolu ile isteklilerine verilir ve bu Kanun hükümlerine tabi tutulur.

(a) ve (b) bentlerinde öngörülen hususlar ile sözleşme şartları ve görevli şirketin belirlenmesine ilişkin diğer konularla ilgili usul ve esaslar yönetmelikle tespit edilir.

Verilecek Görev

MADDE 5. — Verilecek görev, bütün tesisleri ile otoyolun veya yolculukla ilgili hizmet tesislerinin, projelendirilerek veya projesine göre yapım, bakım ve işletilmesini kapsar.

Sözleşmeler 49 yıla kadar süreli olarak düzenlenir. Bu süre, bütün tesislerin yapım, bakım ve işletmesini de kapsar.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

g) Görev yeri; tespit edilen belirli güzergâhtaki, bütün tesisleriyle birlikte otoyolun bulunduğu yeri,

h) Görevli şirket; bu Kanun hükümleri uyarınca görev verilen Türkiye'de kurulmuş sermaye şirketlerini,
İfade eder.

Görevin Verilmesi

MADDE 4. — a) Erişme kontrollü karayollarının (otoyolların) yapımı, bakımı ve işletilmesi ile yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı, bakımı ve işletilmesinde sermaye şirketleri görevlendirilebilir.

b) Genel Müdürlükçe yapılmış ve yapılmakta olan otoyollar üzerindeki yolculukla ilgili hizmet tesislerinin yapımı ve işletilmesi şirketlere yaptırılabilir.

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen görevlendirme ve yaptırma ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle tespit edilir.

Verilecek Görev

MADDE 5. — Verilecek görev, bütün tesisleri ile otoyolun veya yolculukla ilgili hizmet tesislerinin, projelendirilerek veya projesine göre yapım, bakım ve işletilmesini kapsar.

Sözleşmeler 49 yıla kadar süreli olarak düzenlenir. Bu süre, bütün tesislerin yapımı, bakım ve işletmesini de kapsar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Görevin Sona Ermesi

MADDE 6. — Otoyol ile bütün tesisleri ve müstemilatı; sözleşmenin sona ermesi ile birlikte, her türlü borç ve taahhütlerden arı ve kullanılabilir durumda Genel Müdürlüğe bedelsiz olarak ve kendiliğinden geçer.

Sözleşmeler, görevli şirketin acze düşmesi veya sözleşme şartlarını ihlal etmesi halinde, Genel Müdürlükçe süresinden önce de feshedilebilir.

Sözleşmenin sona ermesine ilişkin hükümler ile sona ermenin sonuçları sözleşmede düzenlenir.

Tariife Belirleme Esasları

MADDE 7. — Otoyol geçiş ücretleri tarifesi; görevli şirketin talebi, Karayolları Genel Müdürünün teklifi ve Ulaştırma Bakanlığının görüşü üzerine Bakan onayı ile tespit edilir.

Kamulaştırma

MADDE 8. — Otoyol ve tesislerin gerekli kamulaştırma işlemleri Genel Müdürlükçe ve Genel Müdürlük adına yapılır. Kamulaştırma bedeli, görev sözleşmesi hükümlerine göre tamamen veya kısmen görevli şirkete karşılanır.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Görevli şirket, görevlendirildiği işleri, Genel Müdürlüğün uygun göreceği şahıs veya kuruluşlar eliyle de yaptırılabilir. Bu halde dahi görevli şirketin Genel Müdürlüğe karşı yükümlülükleri devam eder.

Görevin Sona Ermesi

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tarife Belirleme Esasları

MADDE 7. — Otoyol geçiş ücretleri tarifesi, görevli şirketin talebi, Karayolları Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine Bakan onayı ile tespit edilir.

Tarifenin tespitinde, otoyol gelirini optimize edecek trafik dengesi, maliyeti oluşturan çeşitli harcamalar, mahalli şartlar, bu yola işletme devresinde yapılan yatırımlar ile bu kabil yollardan içte ve dışta alınan ücret seviyeleri dikkate alınarak bu tür yatırımları mümkün kılıcı ve teşvik edici bir gelir seviyesinin sağlanması esas alınır.

Kamulaştırma

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Görevli şirket, görevlendirildiği işleri, Genel Müdürlüğün uygun göreceği şahıs veya kuruluşlar eliyle de yaptırılabilir. Bu halde dahi görevli şirketin Genel Müdürlüğe karşı yükümlülükleri devam eder.

Görevin Sona Ermesi

MADDE 6. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tarife Belirleme Esasları

MADDE 7. — Otoyol geçiş ücretleri tarifesi, görevli şirketin talebi, Karayolları Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine Bakan onayı ile tespit edilir.

Tarifenin tespitinde, otoyol gelirini makul seviyede tutacak trafik dengesi, maliyeti oluşturan çeşitli harcamalar, mahalli şartlar, bu yola işletme devresinde yapılan yatırımlar ile bu kabil yollardan içte ve dışta alınan ücret seviyeleri dikkate alınarak bu tür yatırımları mümkün kılıcı ve teşvik edici bir gelir seviyesinin sağlanması esas alınır.

Kamulaştırma

MADDE 8. — Otoyol ve tesislerin gerekli kamulaştırma işlemleri Genel Müdürlükçe ve Genel Müdürlük adına yapılır. Görev sözleşmelerinde, kamulaştırma bedelinin tamamen veya kısmen, şirketçe Genel Müdürlüğe ödemesi hususu hükme bağlanabilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Mülkiyet

MADDE 9. — Kamulaştırılmış arsa veya arazi ile üzerinde yapılacak tesislerin mülkiyeti Genel Müdürlüğe aittir ve Devlet malı hükmündedir.

Ancak, otoyol ve tesislerin yapımı sırasında ve işletme süresinde her türlü hukukî, cezaî ve malî sorumluluk, görevli şirkete aittir.

Görevin Devri

MADDE 10. — Görevin kısmen veya tamamen devri konusunda, görevin verilmesine ilişkin usul ve esaslar uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 11. — Bu Kanunun uygulanması ile ilgili hususlar, Bakanlıkça hazırlanıp Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmelikte düzenlenir.

Yürürlük

MADDE 12. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mülkiyet

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Görevin Devri

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Mülkiyet

MADDE 9. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metnin 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Görevin Devri

MADDE 10. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metnin 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik

MADDE 11. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metnin 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 12. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metnin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürütme

MADDE 13. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

20 . 4 . 1988

Başbakan

T. Özal

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

A. Bozer

Devlet Bakanı

A. Kahveci

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

İçişleri Bakanı

M. Kalemli

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Ulaştırma Bakanı

E. Pakdemirli

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

F. Kurt

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

V. Atasoy

Devlet Bakanı V.

A. Kahveci

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı

N. Kitapoğlu

Millî Savunma Bakanı

E. Vuralhan

Dışişleri Bakanı

A. M. Yılmaz

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

H. C. Güzel

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

B. Akarcalı

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

A. K. Alptemoçin

Kültür ve Turizm Bakanı

M. T. Titiz

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürütme

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürütme

MADDE 13. — Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu metrinin 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

